

výrazem nové koncepce ve využití televizní sítě, koncepcí, kterými až dosud neuskutečnila žádná organizace.

Tím, že jsme ji přijali, je BBC na obou programech schopna sloužit veřejnosti ještě náročněji než předtím, neboť nyní se obracet se svým programem ke všem vrstvám televizního publika.

(Přednáška ředitele BBC 2 přednesená na 6. setkání přednášek o poledních přestávkách v Hudební síni su 16. III. 1966)

Přeložil Vladislav Čejchan

BUDOUCNOST TELEVIZE BBC

Leonard Miall

BBC se často vytýká, že se přímo dětinsky vyžívá v jubileích. Kritikové mají pravdu v tom, že podřadné jubileum je viklavý hřebík, na který stěžejí zavěsíš program.

Ale dnes je výročí zcela jiného druhu. A ačkoliv chci mluvit o budoucnosti televize BBC, nemohu pominout příležitost ohlédnout se alespoň letmo do minulosti rozhlasového vysílání BBC a na to, co se dělo přesně na den před 40 lety.

Tehdy zahájilo veřejné vysílání a etérem se poprvé rozletěly zprávy nově založené společnosti BBC. Byl předvečer toho dne, kdy všeobecné volby smetly Lloyda George, vystřídaly ho Bonarem Lawem. Příštího dne psaly Daily News: Pomocí bezdrátového telefonu se uskutečnily dvě relace zpráv, první v 18 hod. a druhá v 21 hodin. Zprávy byly čteny jasným hlasem, který nejprve oznámil, že vysílá londýnské rozhlasová stanice. Pak řekl, že Mr. Bonar Law měl závěrečnou předvolební řeč v Glasgowě a vyhlásil pilitiku "míru a stability", pokračoval, že Mr. Churchill chce v podstatě totéž, ačkoli jeho předvolební shromáždění minulý večer bylo neurvale hlučné, dále oznámil rozhlas, že policie nehlásí žádné přestupky. V ostatních zprávách jsme se dozvěděli o vlakové loupeži a historii s kostrou, o proději prvního foliantu Shakespeara, nechyběla ani zmínka o londýnské mlze. První zprávy, "psal Daily News" - byly zakončeny posledními výsledky střetnutí v kulečnicku.

Mr. J. C. W. Reith, tehdejší ředitel BBC, napsal v pozoruhodné knize "Broadcast over Britain", která byla uveřejněna dávno předtím, než se BBC stala veřejnou korporací: "Ať už

oprávněně, nebo neoprávněně, přece jen jsme získali všeobecný přehled o možnostech rozhlasu, pokročili jsme v jejich výzkumu a rozvinuli jsme je. Kdybychom tehdy byli z oficiálních informací informováni o tom, že naše nápady jsou extravagantní a že musíme omezit na vysílání koncertů a kdyby se naše vysílání to bývalo omezilo, pak - ačkoliv bezpochyby je záslužné vysílat dobré koncerty, bychom se nechopili příležitosti, kterou přinesl sám čas. Ovšem nikdo nám nic takového neřekl. Naopak čím více pokusů jsme dělali - psal Reith - tím více se nám odevšad dostávalo povzbuzení."

Dnes v této budově, v této koncertní síni, zdravíme s vděčností visí těch, kteří se snažili o tolik věcí a hleděli na to tak vysoko.

Nejde nám nyní o to, vysledovat jak vznikal rozhlas, ale přece bych se rád zmínil o poznámce jiného pionýra události před 40 lety, prvního pozoruhodného hlavního inženýra BBC, kapitána Petra Eckersleyho. On to byl, kdo vypracoval vysílací schéma, podle něhož již minulá generace měla poprvé možnost realizovat plánovanou programovou alternativu.

"Někteří lidé", napsal později kapitán Eckersley, "zvláště starší pracovníci BBC nechápali, proč by si posluchači měli přát nějaké alternativní programy." Tento postoj lze typizovat na výroku jednoho z nich, který řekl, že "nechápe, proč by mělo vysílat v neděli odpoledne. Lidé by měli být u vody". Eckersley to pohotově komentoval: "V tom případě bychom tehdy neměli vysílat ani v neděli dopoledne, protože lidé by měli být v kostele" a pokračoval "neměli bychom vysílat ani kolem půl desáté večer, protože lidé by už měli být v posteli, anebo v pracovní době, protože lidé by měli pracovat. Vysílat mezi 7. a 8. hod. večer by zase znamenalo vytrhovat lidi od jídla."

"Poněkud méně pošetilá námitka", - poznamenává kapitán Eckersley, - přicházela od těch, kteří říkali, že zavedení nového vysílacího schématu způsobí "zmatek", že to bude znamenat nutnost výměny přijímačů, aby mohly zachytit novou vlnu o 170

šedá výkonu vysílanou z jinak lokalizovaných vysílačů. Plánované programové schéma by znamenalo hodit do šrotu všechny dosavadní vysílače pracující na jednom programu.

Onen základní problém: zříditi plánované alternativní rozhlasové vysílání byl řešen v období 1924 - 29. Dnes stojíme před něčím podobným: máme zříditi cílevědomou alternativu televizního vysílání pro celý národ. Opět to způsobuje "zmatek". Opět jsou tu ti, kteří říkají, že to není nutné. Ale je to úkol, který byl BBC svěřen letos v létě rozhodnutím vlády. Toto rozhodnutí je víc než jen nějaký pokyn k přechodu na druhý vysílací kanál BBC. Je v něm dokonce víc než jen hlas důvěry ve veřejné vysílání televizního programu, je to nad jiné důležitý projev důvěry tomuto vysílání.

Zmíněné rozhodnutí má ve skutečnosti čtyři na sobě nezávislé části:

- Byl nám svěřen úkol zahájit vysílání nového programu.
- Dostali jsme příkaz, vysílat tento nový program na vlnové frekvenci, která až dosud nebyla v naší zemi používána.
- Musíme vysílat na systému, který se liší od toho, jehož jsme až dosud používali.
- Jsme pověřeni zahájit barevné vysílání.

Než promluví o programech, rád bych se několika slovy zmínil o technických aspektech zřízení dalšího programu. Je to do jisté míry stejně drastický problém, jako ten, před kterým stál kapitán Eckersley ve 20. letech, jenže nesrovnatelně větší a nákladnější.

Myslím, že to docela sedí, když řeknu, že úkol výstavby BBC 2 na 4. a 5. pásmu (Ultra High Frequency) a na 625 řádcích je asi něco podobného, jako úkol postavit u nás druhou želez-

niční síť, která by postupně procházela dosavadními železničními stanicemi, ale měla by při tom jiný rozchod. A abychom u příkladu, my dokonce musíme nadále ještě řadu let používat starý železniční park s původním rozchodem, ačkoliv některé lokomotivy a vagóny budou schopny jezdit na obou rozchodech.

Vzpomenete si, že to byla BBC, která zahájila před více než 26 lety první na světě televizní vysílání. Tehdy v listopadu 1936 vysílaly veřejně týden po týdně dva soupeřící televizní systémy. Jedním byl Bairdův systém, druhý elektronický systém, kterého používáme nyní, James Logie Baird vynalezl nemálo důležitosti, aby se s televizí vůbec mohlo začít, ale vynálezem dnešního systému nebyl. Vynalezl vlastně dva různé systémy televizní. V suterénním studiu rozhlasové budovy na Portlandském náměstí byl v r. 1930 vyzkoušen první z nich. Při něm musel herec stát ve tmě. Rotující disk vysílal zvláštní zelenavé světlo, které přebíhalo přes hercovo tělo v 30ti čarách a fotoelektrické buňky měnily obraz v elektrické impulsy, vysílané vzápětí z Brookmanova parku na středních vlnách.

Tohoto systému se velmi brzy přestalo užívat. V druhém Bairdově systému, jímž se vysílalo asi tři měsíce koncem roku 1936 a začátkem 1937 z Alexandra Palace, byla základní jednotkou filmová kamera na statickém stojanu. Po vytažení z kamery byl film vkládán do rychlé a poněkud nebezpečné vývojky - bylo v ní spousta cyankali - potom bleskově do ustalovače, do vody, když byl vkládán do promítacího přístroje, ještě z něj kapalo, a minutu na to byl už vysílán do éteru, takže zpěváci sotva dospívali, pádili honem za roh k monitoru, aby se ještě spatřili, jak dokončují poslední takty. Tento systém pracoval na standardu 240 řádek. Měl nekvalitní zvuk a brzy se od něho upustilo. Přijeli jsme jiný systém, který vysílal střídavě ob týden. Vynalezl jej u nás společnost EMI pod vedením Isaaca Schoenbergova - nynějšího Sira Isaaca. Je to elektronický systém, který nepracuje ani s rotujícím diskem, ani s pevnou filmovou kamerou a příslušným vyvolávacím procesem. V tomto systému je obraz na čočkami televizní kamery vržen na fotosensitivní desku a svazek elektronových paprsků jej horizontálně sejme v 405ti řádcích.

Takto získaná informace je vysílána na krátkých vlnách - lépe velmi krátkých vlnách - do nichž patří 1. pásmo. Ony řádky můžete spatřit, když přistoupíte blíž k obrazovce. Čím více řádků rozdělí obraz, aby mohl být zachycen, tím širší pásmo zabere. Jinými slovy: abyste mohli vysílat elektrické informace na větší počet řádků, potřebujete ve vlnovém pásmu větší prostor. Maximální počet řádků, kterého dosáhli pionýři televize do doby, kdy Shoenberg a jeho kolegové zavedli náš standart, byl 240.

Přechod společnosti EMI na standart 405 řádků byl obrovským technickým triumfem. Prostoru na I. pásmu bylo nutno využít nepřítelůsporným způsobem, ale výsledkem byl obraz, za který se ani dnes nemusíme stydět.

I když tento systém byl velikým krokem vpřed, byl nakonec jenom základním kamenem, na kterém mohli stavět další. Když zahájili televizní vysílání USA u příležitosti Světové výstavy v New Yorku v roce 1939, mohly využít naší tříleté zkušenosti. Americká televize zahájila vysílání ještě na vyšším počtu - na 525 řádcích.

Televizní vysílačky velmi krátkých vln poskytující naneštěstí nádherný naváděcí signál nepřátelskému letectvu. Proto muselo být vysílání z Alexandra Palace v září 1939 ukončeno a zahájilo teprve v roce 1946.

Mechci zdržovat líčením ohromného rozvoje rozhlasu BBC ve válečných letech - zvláště pak jeho Evropského a Zamořského vysílání, kdykoliv ovšem přicházím do této koncertní síně, automaticky se vracím ve vzpomínkách k těm pěti nebo šesti týdnům blížskriegu, když jsem zde potom, co jsem byl vybombardován našel přístřeší. Spolu s několika dalšími spolupracovníky včetně ministrů, kteří ten den mluvili do rozhlasu jsme zde spávali na podlaže. Jedna z nejaugestivnějších relací, kterou odvysílal do Spojených států velký reportér Edward R. Murrow spočívala v tom, že se procházel touto koncertní halou s mikrofonom v ruce a zachycoval chrápání spáčů z obklíčené Anglie.

Jak jsem řekl, televize zahájila v roce 1946. Štáby vrátili z války a byli jsme strašně netrpěliví znovu zahájit. Když se dnes díváme s odstupem zpět - musíme přiznat, že by trně bylo rozumnější, kdybychom vyhodili předválečné zařízení, nebo kdybychom byli dokonce anticipovali standart o 625 řádcích, který se zhruba během pěti následujících let, tak jak postupně rodily nové televizní stanice stal systémem celoevropským. Ale vláda rozhodla zahájit televizní vysílání na předválečném britském systému, zčásti proto, že přechod na jiný systém by znamenal dvouleté zdržení, zčásti proto, že by to nebylo ohleduplné vůči těm předválečným televizním nadšencům - ačkoli jich nebylo ani 100.000 - kteří zachránili před bombardováním své nákladné sedmistopé a devítistopé přijímače a nyní netrpělivě očekávali, že je budou moci použít, a nikoliv sešrotovat. Jistě si vzpomenete, že se tehdy rozplývaly různé sny jako například poválečné úvěry. Ať už na to nahlížíme jakkoliv, prostě se tehdy považovalo za nemožné přejít na nový televizní systém a zradit tak ty, kteří bojovali mimo jiné za to, aby znovu spatřili na obrazovce v obývacím pokoji Joan Gilbertovou.

V následujících letech se televize šířila z jedné evropské země do druhé a ačkoli si Francie dopřála přepych standartu na 890 řádcích, Evropa se vcelku sjednotila na společném standartu o 625 řádcích - kterého se také užívá běžně za "železnou oporou". Systém o 625 řádcích dává mnohem lepší obraz než systém o 405 řádcích. Ale my jsme zůstali na 405 řádcích. S námi je už jen Hongkong a Dublin.

Rád bych přešel od řádků k pásmům. Na VKV jsou ty kanály, jimiž televize BBC zasahuje 98% obyvatelstva výlučně na I. pásmu. II. pásmo užívá na VKV rozhlasu a slouží i k řadě dalších úkolů (např. ambulantní nebo taxikářské službě, pro účely ministerstva letectví atd.). To vše je jistě užitečné, ale zabírá to místo televizi. III. pásmo bylo vyhrazeno Nezávislé televizi, která zabírá tři čtvrtiny tohoto pásma. Zbytek je určen k tomu, aby zabezpečoval speciální službu televize BBC pro Wales a po-

mohl zlepšit celkový příjem dosavadní televize, takže na základě těchto tří pásem není prostor pro nový program.

Proto musí nová televizní služba BBC zahájit vysílání na vysílacích pásmech, která jsou úplně nová a na nichž se nese operuje, totiž na ultravysokých frekvencích (UHF) které nejsou označeny IV. a V. pásmo. To ovšem znamená pro diváky nové přijímače, a pro televizi více prostoru v éteru a přechod na nový řádkový standart. Využili jsme této příležitosti, a pokoušíme se o přechod z pionýrského televizního standartu na novější standart, jenž byl zaveden v Evropě po válce. Jde ovšem o dlouhodobou změnu. Pro britský export nemá valnou cenu, jestliže pracuje na stejném standartu jako Hongkong a Dublin. Nový systém umožní lepší výměnu programu s kontinentem. V posledních deseti letech jsme sice prováděli s Eurovizí výměny, ovšem s jistou strátou kvality obrazu. A v domácím provozu obraz na 625 řádcích bude jistě daleko lepší než na 405 řádcích.

Celý tento proces, včetně výstavby nových vysílačů, které budou postupně vyzařovat programy BBC 2 do všech koutů země, je obrovský technický úkol. Neužívám slova "obrovský" lehkomyšlně. Náklady na celou operaci bezpochyby přesáhnou 40 miliónů liber. Tento plán lze uskutečnit jen postupně. Zpočátku použijeme vysílače v Crystal Palace, ale abychom pokryli celou zemi, potřebujeme vybudovat a uvést do provozu více než 250 nových vysílačů. Nadto budeme potřebovat velký počet slabších vykrývacích vysílačů, aby byl zajištěn příjem i v nejdlehlších koutech, do kterých vysílání na IV. a V. pásmu nesehná proniká. I když je na těchto nových pásmech více vysílacího prostoru, nelze je tak snadno využít pro televizní vysílání jako 1.-3. pásmo. Vysílače na UHF budou mít kratší rozsah než VKV stejné síly, které dnes máme k dispozici. Kolik vykrývacích vysílačů bude zapotřebí, to prozradí až terénní zkoušky, které právě probíhají. I když konečný počet nových vysílačů budeme patrně znát až za několik let, můžeme přesto s jistotou říci, že jich bude několik set a možná dokonce k tisíci. A abychom mohli přenést programy z londýnského studia na regionální vysílače, řekněme někde

na severu nebo na západě, bude také zapotřebí, aby spoje (Post Office) vybudovaly nové trasy, jež budou používat 625 řádkový standart, na místo dosavadního 405ti řádkového.

Jak známo, vysílače je třeba umístit na kopcích. Velmi často jsou vztyčeny na vřesovištích a v malebných zákoutích přírody. I nás v BBC, tak jako v každé odpovědné instituci, se dotýká zachování krásy venkova. Jestliže se zabýváme uměním vztyčit stovky nových stožárů a jestliže i Nezávislá televize dostane druhý kanál a bude potřebovat také spoustu nových stožárů, jestliže tedy my i oni chceme rozmnožit dosavadní televizní vysílače, pak je tu riziko, že se celý britský venkov bude brzy podobat kartáči na vlasy.

Nadto se pro budoucího diváka stane nezbytností opatřit novou anténu, která by zachycovala vysílání na UHF a tato nová anténa bude muset být správně nasměrována, aby přijímala všechny potřebné údaje. Z těchto důvodů, které jsou diktovány jednak technickými zájmy i ohledem na krásy venkova, bylo rozhodnuto, že my a ITA máme spolupracovat a plánovat vybudování nových vysílačů na stejném místě. Užívá se pro to pojem "cositing". Mohlo by se to projevovat v tom, že by se vysílací anténa ITA umístila na stožár BBC nebo obráceně. Obě společnosti by tak mohly společně užívat nový pozemek.

Potíž je však v tom, že ITA dosud neobdržela povolení k zřízení druhého programu a není proto dosud přímo zainteresována na tomto problému. To jsou některé z těch důvodů, proč nelze nové vysílání zahájit překotně, a tytéž důvody zpomalí rozšíření tohoto vysílání do hlavních aglomerací osídlení i jeho zahájení.

Když jsem se na počátku tohoto roku začal zabývat tímto projektem, existoval plán, podle něhož BBC měla na základě direktiv být schopna začít s druhým programem v 1966. Generální ředitel nám potom dal najevo, že bychom měli připravovat zahájení na začátek roku 1965. Bílá kniha vlády, vydaná toto léto na základě Pilkingtonovy zprávy, slibovala, že BBC 2 zahájí vysílání v polovině 1964. Naši přátelé v elektronickém průmyslu

by byli rádi, kdybychom zahájili ještě dřív a předseda BBC, Sir Arthur Forde prohlásil na letošním Radio-Show, že doufá v zahájení v dubnu 64, tedy v době, kterou také potvrdil ředitel televize Kenneth Adam ve věřejším projevu na univerzitě v Leedsu.

Duben 1964 tu bude za necelých 18 měsíců. Postupujeme kupředu co nejrychleji, ale některé věci se uspišit nedají, ať se snažíme sebevíc. V novém televizním středisku byly např. dokončeny práce na základech další nové budovy. Dosáhla už vlastně druhého patra, ale má mít celkem dvanáct podlaží a v tomto bloku je třeba umístit také filmová zařízení a mnohé z těch tisícipětiset nebo dokonce více lidí, kteří budou v novém programu pracovat.

Chceme, aby nový program byl skutečně nový, a proto usilujeme o to, aby BBC 2 přinesla hned při zahájení alespoň 25 hodin týdně s tím, že je v roce 1965 rozšíří na 30 hod. A to je skoro o polovinu více, než kolik vysíláme denně ze všech 13 velkých studií v Londýně a v regionálních centrech, z našich 10 přenosových vozů, z našeho velkého zpravodajského televizního střediska v Alexandra Palace a filmové televizní výroby v starých filmových studiích v Ealingu, která patří k největším atelierům televizního filmu na světě. Všechny tyto rozsáhlé výrobní kapacity se podílejí na celkovém programu z 85%, což je mnohem vyšší procento vlastních programů, než v kterékoliv jiné televizi na Západě. A televizní kapacity se doplňují pomalu, protože jsou velmi nákladné.

Z toho důvodu prostě nelze zvýšit produkci televizního vysílání o polovinu, aniž by byly také podstatně zvýšeny kapacity, ledaže bychom si televizní materiál opatřovali ze zahraničí, což ovšem nemám v úmyslu. Proto stavíme nová televizní studia a adaptujeme stará. K dosavadním 10 přenosovým vozům přibudou další 4. Zvyšujeme značně televizní filmové kapacity, které zabezpečují nejenom dokumentaristiku BBC, ale i aktuality z domova i ze zahraničí. Vybudovat a vybavit příslušným zařízením takové studiové a filmové kapacity stojí hodně času. Mezitím si

také musíme pospíšet s výměnou našich 122 televizních kamer, které jsou dosud v provozu a 40ti filmových snímačů, aby mohly vysílat pro BBC 2 na 625 řádkách a pro BBC 1 na 405 řádkách.

BBC 1 bude totiž dál vysílat na dosavadních vysílacích na 405 řádky, aby posloužila lidem se staršími přijímači. Až jednou dnešní přijímače vyřadí, objdeme se úplně bez 405 řádkového systému.

Ale i bez dosud nerozřešeného problému duplikace systému je velmi nesnadná úloha vytvořit a vycvičit štáb nových inženýrů a těch, kteří se budou zabývat novým programem. Abychom mohli rozšířit náš program o polovinu, musíme o třetinu zvýšit počet pracovníků. To znamená najít víc než 1.500 lidí a určit jim pracovní úkoly. Shrňme si tuto poněkud komplikovanou technickou stránku věci: nový program BBC 2 se připravuje a má zahájit v dubnu 1964. Zpočátku to bude asi 25 hodinový program týdně, zprvu bude vysílán z Crystal Palace pro pětinu obyvatel Velké Británie žijící v obvodu velkého Londýna.

Na jaře 66 by se mělo vysílání rozšířit na jih a západ, do Midlandsu a po obou stranách Pennin, do jižního Walesu, jižního Skotska a severního Irsku. BBC 2 by měla vysílat víc než 1 hod. týdně včetně barevného vysílání.

S barevným vysíláním experimentujeme už hesky dlouho. Už se zalo se, že lze uspokojivě uvádět barevné programy slušné kvality s použitím amerického systému barevného vysílání na 1. pásmu. Vláda nám dala pokyn, abychom zahájili barevné vysílání, ovšem s tím, že bude již jen na 625 řádkách. To ovšem znamená, že barevné programy, stejně jako nové černobílé programy bude muset vysílat jen na 4. a 5. pásmu, protože na 1.-3. pásmu už není místo. Ačkoliv je známo, že právě na 1.-3. pásmu je příjem barevného vysílání na pásmech UHF, kde to jde daleko hůře, musíme se stát, že v některých odlehlejších oblastech dostanou jen věrný barevný obraz jen stěží. Na tento problém mohou přinést odpověď jen další zkoušky. Nadto však není zcela jisté, zda budeme vysílat pomocí amerického systému i když je to systém

patibilní (barevné signály mohou být totiž snímány černobíle na obyčejných přijímačích) a je známo, že dobře pracuje na 1.-3. pásmu. Francouzi totiž nedávno vyvinuli odlišný, rovněž kompatibilní systém barevného vysílání, známý pod jménem SEGAM, který má dokonce některé výhody. Barevné vysílání na základě systému SEGAM je možná méně náchylné k deformacím v oblastech, kde je nespasdně příjem na 4. a 5. pásmu. Zdůrazňuji slovo "možná", protože zde opět nemůžeme mluvit o jistotě. Je třeba dalších zkoušek, které právě zahajujeme. Technici BBC studovali v Paříži relativní výhody obou systémů.

Veřejné barevné vysílání očekáváme s napětím. Toužili jsme po něm už dávno a jsme rádi, že jsme dostali úkol, abychom je zahájili. Nechceme také nadále otálet s rozhodnutím, který systém zvolit. Ale vzpomínka na rozhodnutí z r. 1946 zůstává u 405 řádků páli příliš hluboce. Jestliže by se měl francouzský systém SEGAM stát systémem budoucnosti a být obecně užíván v evropské televizní síti, netoužíme po tom, zbyť znovu na ocet. Na neštěstí zatím jen nepatrná část televizní sítě v Evropě cítí potřebu zahájit barevné vysílání a evropští výrobci přijímačů mají před sebou stále ještě velkou část obyvatel, jimž by v první řadě rádi prodali černobílé vysílače. Jinými slovy a jaksi po irsku by se dalo říct, že vyhlídky na brzké zahájení barevného vysílání jsou poněkud černé. My však budeme tlačit na to, aby rozhodnutí padlo nejdříve. Mezitím budeme všemožně pokračovat ve zkouškách s barevnými programy. Nedávno jsme například vysílali na uzavřeném okruhu barevný pořad z výstavy, která je instalována ve volné přírodě v Mampsteadu. Jeden z mých kolegů mi potom komentoval asi takto: "Ukázalo mi to novou dimenzi televizí, neboť na barevný obraz se chcete dívat mnohem déle, než když ho vidíte jen černobíle."

Víme o tom, že kromě technických otázek s barevnou televizí jsou ještě delší komplikace. Komplikovanější je například osvětlení, zvláště při záběrech v exteriéru, protože britské klima je daleko nestálější než v zemích, kde se dělá většina barevných filmů (Španělsko, Itálie, Kalifornie). Ale až vyřešíme

tento problém, čemž nepochybuji, jaké bohatství otevře barevným přenosům. Pomysleme třeba jenom na slavnosti, které se konají v tuto roční dobu. Například zahájení parlamentu, Service of Remembrance, průvod londýnského starosty. A ještě nemluví o takové události, jako je volba královny královny.

Jakmile se vyvinou barevné kamery pro přenosové vozy a studia, z nichž jedno bylo právě dostavěno v novém televizním středisku a čeká jen na vnitřní vybavení, budeme schopni zahájit vysílání jednoduchých barevných programů. Jedno z menších studií v Lime Groves bylo už vybaveno barevnými kamerami na střešních rádků a s pomocí řady skvělých barevných filmů jsme schopni zahájit skrovné barevné vysílání v počtu asi tak dvou hodin týdně za rok poté, co padne rozhodnutí o vysílacím systému. Připravíme si, aby bylo rozhodnuto brzy, protože naším cílem je zahájit barevný program ještě před koncem roku 1964.

Odpustíte mi doufám, že jsme se tak dlouho zabývali vnějšími technickými problémy, zahájení nového televizního programu barevného vysílání. Ale teprve tehdy, když se rýsuje cesta k vyřešení technických problémů a když jde všecko jako na drátkách v investicích a personálu, nastává chvíle, kdy má společnost tvořivě promyšlet detaily náplně nového programu. Přirozeně se nejde o to zasadit program roku 1964 do kadlubu z roku 1963, ale dál bych se pokusil ukázat trochu šířeji, co nám tam napadne v souvislosti s budoucností televize BBC.

Nejprve stručně o rozšíření dosavadního televizního programu BBC 1. Chceme v něm zahájit nově televizní vysílání v Walesu. Staví se zvláštní vysílače na III. pásmu, takže lze možno sledovat odděleně programy mající speciální vztah k Walesu. Pro Wales vysíláme dnes zvláštní pětihodinový program, který z jeho pořadů přímo ve waleštině (pro lidi, kteří pocházejí jako ten farmář říkájí: "anglicky mluvím taky, ale walesky to jde, jako když jede motorka"). Na druhé straně bude nadále přispívat celonárodnímu vysílání v bývalém rozsahu a současně plánuje zvýšení týdenní produkce speciálních programů.

pro Wales přibližně na 12 hod. To vše se má stát přesně za rok. Podobně se počítá s větším počtem speciálních programů zaměřených na Skotsko, na jejichž koncepci se v současné době pracuje.

Letos v létě prohlásila vláda, že spolu s ITV můžeme prodloužit počet vysílaných hodin do týdne jen v tom případě, jestliže budou hodiny navíc použity k naukové televizi pro dospělé. Smysl těchto programů má být stanoven dohovorem o jejich přesné definici. Právě se vytvořil styčný výbor pro výchovu dospělých (Adult Education Liaison Committee) a na příští rok plánuje BBC zahájení těchto naukových programů vždy v neděli ráno.

K úkolům BBC za celou dobu její existence patřilo, že poskytovala nauku, právě tak jako informaci a zábavu. BBC 2 přinese zajisté ještě více výchovných programů. Ale nevěříme v segregaci těchto výchovných programů do jednoho kanálu, který by si divák vyladil tehdy, když by měl náladu vzdělávat se. Čistě výchovná televizní služba je sice velice hezká teorie, ale ten, kdo žil tak dlouho ve Spojených státech jako já, ví, jak neaklivní může být v praxi. Já osobně bych nechtěl mít nic společného s takovým televizním systémem, který se soustřeďuje výlučně na únikovou zábavu v nejsledovanějších hodinách večera, problémové pořady nacpe do vysílání v neděli odpoledne, a výchovné programy klidně přenechá konkurujícím stanicím, v nichž se příliš často snaží dobré úmysly nahradit profesionální zručností. Osvětové vysílání si nezaslouží takový osud. Právě tak jako jsme v BBC přesvědčeni, že programy jako např. "Panorama" budou úspěšné, i když je uvedete uprostřed večera, dáte-li jim patřičné podmínky, věříme stejně, že nauková televize si musí udržet své místo v hlavním proudu televizní profese. Nedávné vysílání "Monitoru" publicistického pořadu Richarda Cawstona "Školy" ukázalo, jak vzrušující může být, když nasloucháte za dveřmi třídy, která vře nadšením, vedena nápaditým učitelem. Na těchto příkladech se, myslím, ukazuje, jak lze i v osvětě uchopit onu dimenzi angažovanosti a nadšení, která se stává důležitou mezi čistě pedantickým poučováním a vzrušující cestou poznání.

Na BBC 2 budeme uvádět více výchovných programů a více formací. Tak to bylo prohlášeno veřejně, když nám byl uloženo tento úkol. BBC 2 se ovšem nestane stanicí, která vysílá pro intelektuály - nezaměří se prostě na žádný určitý typ poslance. Nebude víc ani méně intelektuální než BBC 1. Stanice bude však doplňkovým vysíláním a v tom se bude lišit od BBC 1.

Nezamýšlíme proti půlhodinovce či padesátiminutovce na BBC 1 vytvořit přesný půlhodinový nebo padesátiminutový program na BBC 2. Co však může BBC 2 umožnit, aby nabídla skutečnou alternativu je alternativní program jiné délky než půlhodina nebo padesát minut. Doufám, že se nám podaří vysílat v nejsledovanějších hodinách večera jeden hlavní program, který by vyvolal určitý zájem široké skupiny lidí a uspokojil je jak svou hloubkou, tak i přiměřenou délkou. Zatímco BBC 1 bude i nadále nabízet osvětlenou stravu konzumních programů, BBC 2 poslouží speciálními jídly - od celovečerní nezkrácené hry, až třeba po celovečerní zápasy v boxu. Jestliže se BBC 1 může podařit dávat něco víc, doufám, že se BBC 2 podaří nabídnout všechno některým. Jedním si přijdou na své nároční, podruhé méně nároční - i když tyto výrazy nijak nemilují - protože si myslím, že náročný i méně náročný je velice často jedna a táž osoba a že dělicí čára přebíhá v každém z nás.

Mám za to, že nabídka programů bude přicházet ze všech hlavních redakcí a vysílání, což samozřejmě předpokládá nové druhy dramát, nové druhy lehké zábavy a více rozličných hudebních pořadů. Nebude se teď snažit předurčovat charakteristické rysy těchto kresek. Rád bych poukázal pouze na to, že dobré televizní programy jsou závislé na dobrých nápadech dobrých autorů a dobré práci dramaturgů a redaktorů, kteří musí být vybaveni přiměřenými prostředky. Poskytneme jim tyto prostředky a zajistíme si lidi, jimž to myslí.

Okolnost, že budeme vysílat na téže technické standardy jako kontinentální Evropa, nám umožní značnou vzájemnou výměnu programů. Ať už přistoupíme k Společnému trhu nebo nikoli,

v oblasti televize je pravděpodobné, že se naše vztahy ještě prohloubí. Mnoho pořadů, které nám nyní Eurovize nabízí, nemůžeme vměstnat do jednoho programu. Bude pro ně však více místa v BBC 2, neboť doufám, že tady nebudou tolik narážet na pevně stanovené programy. Kromě toho by mohly být nové programy založeny na použití eurovizních tras anebo dokonce ještě dál: postupně rozšiřovat obzor televize pomocí spojovacích družic. Skutečnost, že se budeme moci snadno napojit na jakoukoliv zemi v Evropě bez ztráty kvality obrazu, bude sama o sobě znamenitým podnětem k přemýšlení o nových programech.

I když BBC 2 bude omezena na určité oblasti naší země, diváci v nich se budou pochopitelně snažit, aby za své nové přijímače, které na to, jak musím znovu připomenout, vyžadují další náklady na speciální anténu, dostali něco navíc. Domnívám se, že asi budeme nuceni přetočit některé z nejméně úspěšných a nejméně populárnějších pořadů na standart 625 řádek a přednostně je uvést na BBC 2 pro ty, kteří si zakoupili nové přijímače. Diváci na televizorech s 405 řádky je uvidí až později. A tak, jestliže budete chtít sledovat např. nejnovější seriál s "komisařem Maigretem" dříve než druzí, anebo když budete chtít mít jistotu, že si tento pořad můžete vybrat ze dvou různých příležitostí, použijte po novém přijímači.

V BBC 2 budou také zprávy včetně původních komentářů. Nebyl bych ani proti poměrně dlouhému náročnému zpravodajství na závěr večera. Vybavujeme právě druhé studio v našem dosavadním zpravodajském hlavním stanu v Alexandra Palace a toto studio bude moci vysílat jak na 405 řádcích, tak i na 625 i 525 řádcích. Systém s 525 řádky bude vysílat naše zpravodajské šoty do Severní Ameriky pomocí družic. Budeme též schopni přijímat zpravodajské filmové šoty nebo zprávy z různých regionálních televizních studií BBC z celé země. Ale v počátečním období BBC 2 budeme moci z technických důvodů vysílat regionální příspěvky pouze do okruhu dosahu vysílače v Crystal Palace. Jak jsem se již zmínil dříve, musíme počkat, až naše spoje vybudují trasy pro přenos signálu na standartu 625 řádků. Jestliže přenášíte signál o 625 řádcích po trasách na 405 řádek, získáte obraz

špatné kvality, která je jakžtakž přijatelná pro zpravodajskou
aktuality, nikoliv však pro normální programy. Dokud spoje
vybudují novou síť, budou zařazeny další regionální programy
které plánujeme, do dosavadního programu BBC 1.

Magická moc televize spočívá především v její síle tlumit
čít eo se děje v okamžiku, kdy se to děje. Proto rozšíření
možností vysílání získají především přenosy. Pracné přenosy
přípravy, které je nutno tak jak tak podniknout pro některé
krátkých vstupů do "Sportovního okénka", se mohou v BBC 2 ova
zit tím, že odvysíláme průběh celého zápasu. A tam, kde např.
instalujeme televizní vozy u příležitosti stranických konferen
cí, abychom ku konci večera na BBC 1 odvysílali zkrácenou zpra
vu, nestojí nic v cestě tomu, abychom na BBC 2 neodvysílali
průběh celé události. Jsem přesvědčen, že na základě vybudov
tí nových přenosových vozů, vznikne celá řada nových program
ových typů, jak z oblasti lehké zábavy, tak z okruhu informační

Jedno je jisté: televize poroste a bude se vyvíjet. Naše
dnešní programová koncepce se brzy bude zdát tak primitivní
směšná, jako programy oněch starých let, které se nám zpřítom
ňují v myslí při tomto výročí. Důležité však je, aby se nesma
hodnotilo médium, s jehož pomocí tyto programy vysíláme. Tele
vize budoucnosti se nesmí snížit k tomu, aby se stala pouze ná
strojem prodejní kampaně nebo politické insultace předních
osobností. Televize nesmí přispívat k rozněcování lidských po
a sadismu, anebo, co je ještě horší - všednosti. Televize bu
doucnosti musí sloužit potřebám diváků budoucnosti; potřebě o
počinout si a zasmát se, touhy nalézt odpověď na otázky, jimi
člověk rozšiřuje své znalosti o světě, v kterém žije, potřebě
spoluúčasti, pohody a radosti, potřebě obohacení ducha, jež ro
te ze setkání s jiskrnou myslí či s krásou nádherné věci. Těm
cílům musí sloužit televize budoucnosti. A těmito měřítky bu
měřit naše výsledky ti, kteří přijdou čtyřicet let po nás.

(Přednáška L. Mialla, organizátora druhého televizního programu
byla předčasně v první sérii přednášek o poledních přestávkách
v koncertní síni Rozhlasu - 14. 11. 1962.)

TELEVIZNÍ

ČESKOSLOVENSKÁ TELEVIZE - ROČNÍK

TVORBA 2

